

Granskning av kommunens miljö- och hälsoskyddstillsyn

Danderyds kommun

December 2025

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Danderyds kommun genomfört en granskning av kommunens miljö- och hälsoskyddstillsyn. Granskningens syfte är att bedöma om miljö- och stadsbyggnadsnämnden bedriver en ändamålsenlig tillsynsverksamhet och säkerställer en tillräcklig intern kontroll vid hanteringen av tillsynsärenden.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att miljö- och stadsbyggnadsnämnden **i allt väsentligt** bedriver en ändamålsenlig tillsynsverksamhet och säkerställer en tillräcklig intern kontroll vid hanteringen av tillsynsärenden.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten.

Revisionsfrågor	Bedömning	
1. Finns det mål uppsatta för tillsynsverksamheten?	Ja	
2. Finns det tillsyns- respektive kontrollplaner och bygger dessa på dokumenterade risk- och behovsanalyser?	Ja	
3. Uppnås målen för tillsynsverksamheten?	Ja	
4. Har nämnden system för att utvärdera kvalitet och enhetlighet i myndighetsutövningen?	Ja	
5. Säkerställer nämnden att erforderlig kompetens och tillräckliga resurser finns i organisationen?	Delvis	
6. Sker en kontinuerlig rapportering till nämnden?	Ja	

Rekommendationer

- Vi rekommenderar miljö- och stadsbyggnadsnämnden att tydliggöra kopplingen mellan kommunens övergripande mål och nämndens mål och indikatorer.
- Vi rekommenderar miljö- och stadsbyggnadsnämnden att säkerställa att det finns tillräckliga personella resurser för att uppfylla nämndens tillsynsuppdrag.

Innehållsförteckning

Inledning	5
Bakgrund	5
Syfte och revisionsfrågor	6
Revisionskriterier	6
Avgränsning	6
Metod	7
Granskningsresultat	8
Mål för tillsynsverksamheten	8
Tillsyns- och kontrollplaner	10
Måluppfyllelse	13
System för utvärdering	14
Kompetens och resurser	17
Rapportering till nämnd	22
Samlad bedömning	24
Rekommendationer	24

Inledning

Bakgrund

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ansvarar för tillsynen i Danderyd kommun i enlighet med miljöbalken och livsmedelslagstiftningen. Ett viktigt led i myndighetsutövningsprocessen är bland annat den tillsyn som kommunerna ansvarar för enligt miljöbalken, miljötillsynsförordningen och livsmedelslagstiftningen. Kommuner har ett tillsynsansvar för bland annat matbutiker, restauranger och skolkök. Livsmedelsverket har i ett antal rapporter konstaterat brister i kommunernas genomförande av livsmedelskontrollen. Genomförandet av livsmedelskontroller är väsentligt för att säkerställa att konsumenter får säkra livsmedel och att informationen om maten och dess innehåll är enkel att förstå. Tillsynen som kommunerna ska bedriva är reglerad i miljöbalkens 26 kapitel, miljötillsynsförordningen (2011 :13), livsmedelslag (2006:804) och livsmedelsförordningen (2006:813). De centrala myndigheter som ger tillsynsvägledning enligt miljöbalken har enats om fyra grundprinciper s.k. ”grundbultar”. De kan användas för att strukturera arbetet med operativ tillsyn och prioritera det som är viktigast. De fyra grundbultarna:

- Tillsynen ska vara målstyrd
- Tillsynen ska stödja verksamhetsutövarens egenkontroll
- Tillsynen behöver differentieras
- Samverkan mellan de operativa tillsynsmyndigheterna

Ansvarsområdet är brett och omfattar bland annat tillsyn av miljöfarlig verksamhet, hälsoskydd, förorenade områden, kemiska produkter och biotekniska organismer, avfall och producentansvar, skötsel av jordbruksmark och skyddade områden. Tillsynen utövas genom tillsynsbesök, rådgivning och information. Vid tillsyn kontrolleras även bland annat att verksamhetens egenkontroll följs och att verksamheten följer de beslut, föreskrifter, och domar som finns.

I tillsynsansvaret ingår att avsätta tillräckliga resurser och att ha personal med tillräcklig kompetens för att arbetet ska kunna utföras. Samtidigt finns kommunallagens självkostnadsprincip som innebär att kommunen inte får ta ut högre avgifter än vad den faktiska insatsen kostar. Med bakgrund av revisorernas risk- och väsentlighetsbedömning har tillsynsverksamheten identifierats som ett väsentligt område att granska vidare. Revisorerna vill förvissa sig om att nämnden bedrivs en ändamålsenlig tillsynsverksamhet och säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om miljö- och stadsbyggnadsnämnden bedriver en ändamålsenlig tillsynsverksamhet och säkerställer en tillräcklig intern kontroll vid hanteringen av tillsynsärenden.

Revisionsfrågor:

1. Finns det mål uppsatta för tillsynsverksamheten?
2. Finns det tillsyns- respektive kontrollplaner och bygger dessa på dokumenterade risk- och behovsanalyser?
3. Uppnås målen för tillsynsverksamheten?
4. Har nämnden system för att utvärdera kvalitet och enhetlighet i myndighetsutövningen?
5. Säkerställer nämnden att erforderlig kompetens och tillräckliga resurser finns i organisationen?
6. Sker en kontinuerlig rapportering till nämnden?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Se relevanta revisionskriterier nedan.

- Kommunallagen (2017:725)
- Miljöbalken (1998:808)
- Miljötillsynsförordningen (2011:13)
- Livsmedelslagen (2006:804)
- Livsmedelsförordningen (2006:813)
- Kommunens mål och riktlinjer

Avgränsning

Granskningsobjekt är miljö- och stadsbyggnadsnämnden och avgränsning sker avseende miljö- och hälsoskyddsområdet samt livsmedelskontroll. Revisionsår är 2025.

Metod

Granskningen genomförs genom intervjuer med berörda tjänstepersoner samt granskning av styrdokument, beslutsunderlag, protokoll och annan liknande dokumentation. En intervju genomfördes i samband med granskningen.

Följande verksamhetsföreträdare intervjuades:

- Miljöchef
- Bygg- och miljödirektör

Rapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwC:s interna rutiner och checklistor för kvalitetssäkring

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Mål för tillsynsverksamheten

Revisionsfråga 1: Finns det mål uppsatta för tillsynsverksamheten?

Iakttagelser

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av ett flertal dokument vilka bland annat innehåller uppsatta mål för tillsynsverksamheten, nedan redogörs för respektive dokument i punktform.

Budget 2025 och plan 2026–2027

I dokumentet beskrivs nämndmål utifrån kommunens övergripande mål. Enligt våra intervjuer avser kommunens målmodell mål som är av stor vikt för verksamheten och omfattar generellt inte de ordinarie uppgifterna nämnden har. Mer konkreta mål kopplat till tillsynen beskrivs i Tillsynsplan och Kontrollplan.

- Miljö- och stadsbyggnadsnämnden erbjuder en god service och har en hög tillgänglighet för kommunens invånare
- Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har en god kompetensförsörjning och erbjuder en attraktiv arbetsplats för anställda
- Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har digitala detaljplaner från och med D1 och senare
- Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beaktar grönytefaktor (GYF) i nya detaljplaner för att skapa attraktiva och mer hållbara miljöer

Kontrollplan

*Kontrollplan 2025-2027*¹ avseende livsmedelskontroll anger mål, befogenheter, opartiskhet, finansiering, kontrollpersonal, kompetens, utrustning, utrymmen och provtagning, registrering, rutiner och uppföljning samt utvärdering av kontrollen. I kontrollplanen beskrivs följande mål som omfattar livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd:

¹ Antagen av miljö- och stadsbyggnadsnämnden 2024-12-11 §151.

- Konsumenterna får säkra livsmedel inklusive dricksvatten, som är producerande och hanterade på ett acceptabelt sätt. Informationen om livsmedlen är enkel och korrekt.
- De livsmedelsproducerande växterna och djuren är friska och utgör inte någon allvarlig smittorisk.
- Verksamhetsutövarna i livsmedelskedjan får råd, service och kontroll med helhetssyn som underlättar deras eget ansvarstagande.
- De samverkande myndigheterna tar ett gemensamt ansvar för hela livsmedelskedjan, inklusive beredskap.

Livsmedelskontrollen ska ske enligt de nationella målen som Livsmedelsverket har tagit fram i sin nationella kontrollplan (NKP).

Behovsutredning

Behovet av personal inom miljö- och hälsoskydd beskrivs i kommunens *Behovsutredning för åren 2025–2027*². Sammanfattningsvis är kommunens bedömning att ca 5,8 årsarbetstjänster behövs. Nedan följer en redogörelse över den tid som bedöms för tillsyn och ärendehandläggning enligt miljöbalken m.m. samt miljöövervakning, strategiskt miljöarbete samt arbete inom ramen för plan- och bygglovsprocessen för året 2025.

Verksamhetsplan 2025

I kommunens *Verksamhetsplan 2025*³ beskrivs inriktning och aktiviteter på ett övergripande sätt. Budgetmålen avser områden som nämnden anser är särskilt viktigt för verksamheten. Målen följs upp genom ett antal nyckeltal samt aktiviteter som beskrivs i text. Tillsynsinsatser inom miljö-, hälsoskydds- och livsmedelsområdet planeras och beskrivs mer i detalj dokumenten *Behovsutredning 2025-2027*, *Tillsynsplan 2025*⁴ respektive *Kontrollplan 2025*. I bilaga till verksamhetsplan 2025 finns ett antal prestationer beskrivna. Bland annat budgeteras för antalet inspektioner inom områden som miljö- hälso- samt livsmedelsskydd. Följande indikatorer anges i verksamhetsplanen.

- Handläggning av klagomålsärenden inom miljö- och hälsoskydd ska påbörjas inom två veckor
- Nöjd kundindex (NKI) Livsmedel, företag
- Nöjd kundindex (NKI) Miljöbalken, företag

² Antagen av miljö- och stadsbyggnadsnämnden. Senast uppdaterad 2024-12-06.

³ Antagen av miljö- och stadsbyggnadsnämnden 2024-11-22 § 143.

⁴ Antagen av miljö- och stadsbyggnadsnämnden 2024-12-06. Senast uppdaterad 2024-12-11 § 150.

- Nöjd kundindex (NKI) Miljöbalken, övriga

Tillsynsplan

Vi har även tagit del av nämndens *Tillsynsplan 2025*. Syftet med tillsynsplanen är att ge en övergripande bild av den planerade tillsynen enligt miljöbalken, kemikalielagstiftningen, strålskyddslagen, tobakslagen samt lagen om sprängämnesprekursorer för 2025. Tillsynsplanen är baserad på behovsutredningen för åren 2025–2027. I dokumentet beskrivs övergripande mål kopplat till miljöbalkens syfte.

Bedömning

Finns det mål uppsatta för tillsynsverksamheten?

Ja.

Granskningen visar att flera styrdokument innehåller mål som är relevanta för tillsynen, även om detaljeringsgraden och kopplingen till verksamheten varierar. Kontrollplanen för livsmedelskontroll anger tydliga mål för livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd, vilka utgår från nationella mål och ger en konkret inriktning för tillsynsarbetet. Även verksamhetsplanen innehåller indikatorer och prestationer som följs upp, exempelvis handläggningstider och NKI. Tillsynsplanen kompletterar detta genom att beskriva planerade tillsynsinsatser utifrån miljöbalkens syfte.

Däremot är nämndmålen i budgetdokumentet mer övergripande och saknar tydliga indikatorer eller direkt koppling till tillsynsverksamheten. Sammantaget bedöms målen vara tillräckligt tydliga för att uppfylla revisionsfrågan. Däremot kan kopplingen mellan kommunens övergripande mål och nämndens mål och indikatorer tydliggöras.

Tillsyns- och kontrollplaner

Revisionsfråga 2: Finns det tillsyns- respektive kontrollplaner och bygger dessa på dokumenterade risk- och behovsanalyser?

lakttagelser

Vi har tagit del av *Behovsutredning 2025-2027* vilken utreder hela tillsynsmyndighetens tillsynsbehov för åren 2025–2027 utifrån dess ansvarsområde enligt miljöbalken 6 § 1 kap. miljötillsynsförordningen (2011:13). Den omfattar även kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningen (LIVSFS 2005:21). Behovsutredningen ligger till grund för både tillsynsplanen och kontrollplanen. Fortsatt innehåller den analyser av tillsynsbehov utifrån lagstiftning, nationella strategier, lokala förhållanden, riskklassning av

verksamheter, och resursbehov. Utredningen beskriver riskbaserat tillsynsintervall, prioriterade objekt, och särskilda projekt utifrån risk och behov.

Vi har inom ramen för granskningen även tagit del av nämndens *Tillsynsplan 2025* vilken anges vara baserad på ovannämnda behovsutredning som utreder tillsynsmyndighetens resurs- och tillsynsbehov för åren 2025–2027. Tillsynsplanen ger en övergripande bild av nämndens planerade tillsyn enligt miljöbalken, kemikalielagstiftningen, strålskyddslagen, tobakslagen och lagen om sprängämnesprekursorer för 2025. Tillsynsplanen innehåller prioriteringar och tillsynsintervall som utgår från riskklassning, nationella strategier och lokala behov. Se exempel på tidsredogörelse enligt tillsynsplanen kopplat till behov i form av personal samt planerade tillsynsbesök för hälsoskydd och miljöskydd nedan.

Tabell 1: Behov för tillsyn och ärendehandläggning samt miljöövervakning, strategiskt miljöarbete samt arbete inom ramen för plan- och bygglovsprocessen för året 2025

Tillsyn m.m. enl. MB	Bedömt behov 2025 (timmar)
Planerad tillsyn samt tillsynsprojekt miljöskydd	2913
Händelsestyrda arbetsuppgifter (bergvärmeansökningar, anmälningar, klagomål m.m.) inom miljöskydd	1450
Planerad tillsyn, tillsynsprojekt hälsoskydd, radiakmätning och radontillsyn	1103
Händelsestyrda arbetsuppgifter hälsoskydd (klagomål, anmälningar och ansökningar m.m.)	1020
Reservattillsyn, strategiskt miljöarbete, miljöövervakning samt arbete inom ramen för plan- och bygglovsprocessen	1650
Totalt behov (timmar)	8136
Årsarbetskrafter	5,8

Tabell 2: Planerad tillsyn hälsoskydd

Hälsoskyddsverksamhet	Antal planerade tillsynsbesök
Kiropraktor, naprapat och sjukgymnast m.m.	5
Frisersalonger	15
Fritidsgårdar	2
Samlingslokaler m.fl.	25
Korttidsboenden	2
Solarium	1
Hotell, kursgård med övernattnig m.m.	2
Strandbad	6
Bassångbad	4
Skolor	21
Totalt planerade antal tillsynsbesök	83

Tabell 3: Planerad tillsyn miljöskydd

Miljöfarlig verksamhet, antal i parentes	Antal planerade tillsynsbesök
B-objekt (1)	2
C-objekt (8)	6
U-objekt, årlig avgift (30)	27 ³
U-objekt, timavgift (32)	31 ⁴
Stora infrastrukturprojekt (City Link)	≤ 2, kvartalsvis sker även digitala tillsynsmöten
Totalt planerade antal tillsynsbesök	68

I *Kontrollplan 2025* anges att behovsutredningen är underlag för planeringen av kontroller och resurser. Kontrollfrekvens och omfattning styrs av Livsmedelsverkets riskklassningsmodell från 2024. Det vill säga att kontrollen är riskbaserad och planeras utifrån verksamheternas riskklass och efterlevnad. Det framgår i kontrollplanen även att kontrollfrekvensen för varje livsmedelsanläggning bestäms utifrån riskklassning, verksamhetens omfattning och efterlevnad. Planen innehåller en femårsplan för kontrollen, med möjlighet till justering efter kontrollbesök och förändrade risker.

Vi har inom ramen för granskningen även tagit del av uppföljning av kontroll- och tillsynsplan per mars 2025 samt augusti 2025 som visar att kontroll och tillsyn generellt fortlöper enligt plan.

Bedömning

Finns det tillsyns- respektive kontrollplaner och bygger dessa på dokumenterade risk- och behovsanalyser?

Ja.

Vi kan i vår granskning konstatera att tillsyns- samt kontrollplaner finns upprättade. Tillsynsplanen och kontrollplanen har båda upprättats med utgångspunkt i en dokumenterad behovsutredning för perioden 2025–2027. Behovsutredningen omfattar hela tillsynsmyndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken och analyserar tillsynsbehov utifrån lagstiftning, nationella strategier, lokala förhållanden, riskklassning av verksamheter samt resursbehov.

Tillsynsplanen innehåller prioriteringar och tillsynsintervall som utgår från riskklassning, nationella strategier och lokala behov. Kontrollplanen är riskbaserad och planeras utifrån Livsmedelsverkets riskklassningsmodell, där kontrollfrekvens och omfattning bestäms av verksamheternas riskklass och efterlevnad.

Måluppfyllelse

Revisionsfråga 3: Uppnås målen för tillsynsverksamheten?

lakttagelser

Vi har inom ramen för granskningen tagit del av *Årsredovisning 2024: Miljö- och stadsbyggnadsnämnden*⁵. Av årsredovisningen framgår måluppfyllelse för de mål som beslutats om i kommunens budget och som är aktuella för nämnden. Av målen som framgår i årsredovisningen beskriver verksamhetsföreträdare för nämnden vid intervju att nämndmålen om service – ”Miljö- och stadsbyggnadsnämnden erbjuder en god service och har en hög tillgänglighet för kommunens invånare” – samt nämndmålen om arbetsmiljö och kompetensförsörjning – ”Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har en god kompetensförsörjning och erbjuder en attraktiv arbetsplats för anställda” – är de mål som berör miljöavdelningen och bedöms båda på helheten vara uppfyllda. Av måluppfyllelsen för nämndmålet kopplat till service kan konstateras att 14 indikatorerna har status som uppfyllda och tre har status som ej uppfyllda. För arbetsmiljö- och kompetensförsörjningsmålet kan två av tre indikatorer konstateras vara uppfyllda då en indikator saknar data.

Inom ramen för granskningen har vi även tagit del av miljö- och hälsoskyddsnämndens *Delårsrapport 2025*⁶ per sista augusti. Likt i årsbokslutet ovan prognostiseras båda nämndmål som berör miljö bli uppfyllda på helåret. Av måluppfyllelsen för nämndmålet kopplat till service presenteras att 10 indikatorerna prognostiseras ha status som uppfyllda, två ha status som ej uppfyllda medan en indikator saknar data. För arbetsmiljö- och kompetensförsörjningsmålet presenteras att samtliga tre indikatorer prognostiseras bli uppfyllda.

Vid intervju med verksamhetsföreträdare beskrivs att de anser att målen för tillsynsverksamheten uppnås. De lyfter utöver ovan dokumentation att nyckeltal från Miljösamverkan Stockholm visar på positiv utveckling kopplat till exempelvis antal kontroller som sker per år samt att kommunen fick motta pris för högst NKI för livsmedelskontrollen för Stockholm Business Alliance (SBA) kommunerna.

Bedömning

Uppnås målen för tillsynsverksamheten?

Ja.

⁵ Antagen av miljö- och stadsbyggnadsnämnden 2025-03-12 § 18.

⁶ Antagen av miljö- och stadsbyggnadsnämnden 2025-10-01 § 91.

Granskningen visar att nämndmålen som berör miljöavdelningen – service samt arbetsmiljö och kompetensförsörjning – i huvudsak uppfylls enligt årsredovisning och delårsrapport. Prognoserna pekar på fortsatt måluppfyllelse. Vid intervjuer med verksamhetsföreträdare framkommer att målen för tillsynsverksamheten uppnås. Detta styrks av nyckeltal från Miljösamverkan Stockholm som visar positiv utveckling av antalet kontroller samt av att kommunen erhållit pris för högst NKI för livsmedelskontrollen inom SBA-kommunerna.

System för utvärdering

Revisionsfråga 4: Har nämnden system för att utvärdera kvalitet och enhetlighet i myndighetsutövningen?

lakttagelser

Likt beskrivet under fråga 2 följs tillsynsplanen och kontrollplanen upp i nämnden minst två gånger per år. Uppföljningarna redovisar progress, eventuella avvikelser och åtgärder inom såväl livsmedelskontroll som miljö- och hälsoskyddstillsyn vilket ger en systematisk återkoppling på hur verksamheten lever upp till planerade mål och nationella krav. Även verksamhetsplanen och delårsrapporter innehåller mål, indikatorer och nyckeltal (till exempel handläggningstider och personalstatistik) som följs upp och utvärderas regelbundet.

I nämndens kontrollplan framgår även att systemstödet Ecos 2 används för dokumentation och uppföljning. Utöver detta beskrivs att rutiner och mallar för handläggning, kontrollrapporter och ärendehantering finns dokumenterade och revideras årligen eller vid behov. Dessa finns tillgängliga digitalt och i pärm för alla inspektörer. Kontrollrapporterna utgår från gemensamma mallar vilka tagits fram av Stockholm stad. Detta för att stärka samsyn och enhetlighet i myndighetsutövningen.

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av nämndens *Internkontrollplan 2024*⁷ respektive *2025*⁸. Av respektive internkontrollplan framgår ett antal kontrollmoment, dels sådana som är mer övergripande och aktuella för alla kommunens nämnder, dels sådana som är mer specifika för miljö- och stadsbyggnadsnämnden. De kontroller som beskrivs som specifika för miljö- och stadsbyggnadsnämnden i internkontrollplanen för 2025 är:

- Risk att fakturering inte sker.

⁷ Antagen av miljö- och stadsbyggnadsnämnden 2023-11-08 § 177.

⁸ Antagen av miljö- och stadsbyggnadsnämnden 2024-11-06.

- Risk att medarbetare har otillåten bisyssla.

Internkontrollplanen för 2024 beskriver ovan två kontroller samt ytterligare två kontroller:

- Beslut fattas inte om att förlänga handläggningstiden från 10 till 20 veckor.
- Avgift reduceras inte trots att handläggningstid överskridits.

Vidare utvärderas kvaliteten i myndighetsutövningen genom NKI-undersökningar. Vi har fått del av resultaten från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och SBA:s servicemätning *Insikt 2024*⁹ som mätte NKI för följande sex myndighetsområden:

- Bygglov
- Miljö- och hälsoskydd
- Livsmedelskontroll
- Serveringstillstånd
- Brandskydd
- Markupplåtelse

Resultaten för tre av ovan myndighetsområden är av vikt för denna granskning: miljö- och hälsoskydd, livsmedelskontroll och serveringstillstånd. För miljö- och stadsbyggnadsnämnden mäts NKI hos företag där tillsyn och kontroll har genomförts, privatpersoner och kommuner omfattas inte. Beslutade ärenden samt utförd tillsyn rapporteras månadsvis till SBA som sedan skickar ut en enkät till berörda företag. Det sammanställda resultatet rapporteras årligen, normalt i april och avser föregående års tillsyn och kontroll.

Resultaten av genomförd mätning för år 2024 visar följande:

- Danderyd hade ett sammanslaget NKI på 74 vilket placerar kommunen på plats 121 av 191 kommuner.

- Inom området miljö- och hälsoskydd hade Danderyd ett NKI på 74 vilket placerar dem på plats 84 av 183 kommuner.
- Inom området livsmedel hade Danderyd ett NKI på 87 vilket placerar dem på plats 16 av 187 kommuner.
- Inom området serveringstillstånd kunde inte något officiellt resultat publiceras. Det beskrivs i *Insikt 2024* att många mindre kommuner har svårt att få ihop 10 svar och därför inte får ett officiellt resultat i granskningen. Av 191 kommuner får 102 kommuner inte något resultat redovisat i den officiella mätningen.

Av servicemätningen framgår även betygsindex och effektmått per serviceområde. Mått framgår bland annat avseende bemötande, kompetens och rättssäkerhet vilka för Danderyds kommun uppgår till 81, 78 respektive 79 vilket överstiger snitten för samtliga kommuner på 77, 64 respektive 71.

I intervju med verksamhetsföreträdare framgår att nämnden har flera system och arbetssätt för att utvärdera kvalitet och enhetlighet i myndighetsutövningen. Exempelvis lyfts att inspektörerna regelbundet deltar i träffar och nätverk inom Miljösamverkan Stockholm, där inspektörer från olika kommuner diskuterar specifika frågor, utvecklar gemensamma checklistor och rutiner i syfte att göra enhetliga bedömningar och effektivisera arbetet.

Fortsatt beskrivs att det inom avdelningen hålls sakfrågemöten varannan vecka inom respektive disciplin (miljö, hälsoskydd och livsmedel) för ärendegenomgång och tillsynsuppdatering, vilket bidrar till samsyn och enhetlighet i myndighetsarbetet. Rutiner och mallar finns tillgängliga i verksamheten och genomgår årlig översyn samt revidering vid behov. Nya och reviderade rutiner samt förbättringsåtgärder behandlas systematiskt vid tavelmöten varannan vecka. Sedan föregående år finns även en miljökoordinatorstjänst som stödjer utvecklings- och kvalitetsarbetet.

Det lyfts även under intervju med verksamhetsföreträdare att inspektörernas arbete till stor del är självständigt och att det inte finns daglig teamledarfunktion. Granskning av varandras delegationsbeslut sker vid behov. Delegationsbeslut och anmälningsärenden går även till nämnden för ytterligare granskning.

Bedömning

Har nämnden system för att utvärdera kvalitet och enhetlighet i myndighetsutövningen?

Ja.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har enligt vår bedömning ett utvecklat och systematiskt arbetssätt för att utvärdera kvalitet och enhetlighet i myndighetsutövningen. Tillsynsplan och kontrollplan följs upp minst två gånger per år och kompletteras av verksamhetsplaner och delårsrapporter med mål, indikatorer och nyckeltal som utvärderas regelbundet.

Systemstödet Ecos 2 används för dokumentation och uppföljning, och rutiner samt mallar för handläggning och kontrollrapporter är dokumenterade och revideras årligen eller vid behov. Internkontrollplanerna innehåller både kommungemensamma och nämndspecifika kontrollmoment.

Kvaliteten utvärderas även genom NKI-undersökningar, där Danderyd har höga resultat, särskilt inom livsmedelskontroll.

Inspektörerna deltar regelbundet i nätverk och träffar för att utveckla gemensamma checklistor och rutiner, och inom avdelningen hålls sakfrågemöten och tavelmöten för ärendegenomgång och förbättringsarbete. Granskning av delegationsbeslut sker vid behov och ärenden går till nämnden för ytterligare kontroll.

Kompetens och resurser

Revisionsfråga 5: Säkerställer nämnden att erforderlig kompetens och tillräckliga resurser finns i organisationen?

Iakttagelser

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av nämndens *Behovsutredning 2025–2027*. Dokumentet utreder hela tillsynsmyndighetens tillsynsbehov utifrån myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken men även enligt kemikalielagstiftningen, strålskyddslagen, tobakslagen och lagen om sprängämnesprekursorer. Utöver detta beskriver den även kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningen för treårsperiod. Utredningen ska omfatta en treårsperiod samt ses över vid behov, dock minst en gång per år.

I behovsutredningen beskrivs att nämnden har tio tjänster på miljöavdelningen, inklusive miljöchef och miljö- och hälsoskyddsinspektörer. Resursplaneringen baseras på SKR:s modell för planeringsbar tid, och omstruktureringar har gjorts för att anpassa bemanningen efter behov, bland annat genom att omvandla en livsmedelsinspektörstjänst till en miljökoordinator med ansvar för tillsynsrelaterat arbete och verksamhetsutveckling. Kompetensen täcker tillsynsområden, livsmedelskontroll, miljöfrågor i fysisk planering samt strategiskt miljöarbete. Fortsatt har nämnden i behovsutredningen presenterat en långsiktig plan för livsmedelskontrollen enligt Livsmedelsverkets riskklassningsmodell, vilket ger struktur och förutsägbarhet i resursbehovet. Behovsutredningen visar att kontrollen kräver cirka 0,9 årsarbetskrafter, vilket är lägre än tidigare på grund av färre kontrolltimmar och minskat antal

livsmedelsverksamheter. Omfördelning av arbetsuppgifter har gjorts för att minska sårbarhet och förbättra arbetsmiljön, bland annat genom att två hälsoskyddsmedarbetare utför vissa rutinmässiga kontroller. Se sammanställning av behovsutredning 2025 till 2027 från nämndens dokument nedan.

Figur 1: Behovsutredning 2025-2027

Livsmedelskontroll	Bedömt behov 2025 (timmar)	Bedömt behov 2026 (timmar)	Bedömt behov 2027 (timmar)
Planerad kontroll, uppföljande kontroll och planerade arbetsuppgifter	1146	1126	1126
Händelsestyrd kontroll t.ex. registrering av verksamheter, smittskyddsutredningar, klagomålshantering, remissyttranden, information och rådgivning	165	165	165
Totalt behov (timmar)	1311	1291	1291
Årsarbetskrafter	0,9	0,9	0,9

I kommunens kontrollplan 2025-2027 redogörs även för finansiering av nämndens verksamhet. I denna beskrivs att nämnden finner det motiverat att under 2025 utreda en höjning av timavgiften till 2026 samt att analysera taxans utformning. Detta då Livsmedelsverkets nya riskklassningsmodell från 2024 medfört färre kontroller och efterhandsdebitering gjort att intäktsunderlaget har sjunkit betydligt.

Nämndmålet "Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har en god kompetensförsörjning och erbjuder en attraktiv arbetsplats för anställda" följs upp både i delårs- samt bokslutsrapporten. Enligt målet ska nämnden arbeta för att ha en god och stabil kompetensförsörjning över tid.

I *Årsredovisning 2024: Miljö- och stadsbyggnadsnämnden* beskrivs att av nämndens totalt 39 anställda avslutade fyra medarbetare sin anställning på egen begäran och en anställd överfördes över till kommunledningskontoret i samband med centralisering av stödtjänster under 2024. På staben slutade en registrator som ersattes genom nyrekrytering och inom miljöavdelningen slutade tre inspektörer vilka även de ersattes genom nyrekryteringar. Detta till trots var personalomsättningen under 2024 lägre än tidigare år och utvecklingen mot lägre personalomsättning beskrivs kunna bero på det rådande ekonomiska läget med inflation. Se utdrag ur 2024 års årsredovisning nedan.

Figur 2: Måluppfyllnad kompetensförsörjning årsredovisning 2024

Bedömning för målet: ●		
Indikator	Mål	Utfall
HME (hållbart medarbetarengagemang)	70	–
Korttidssjukfrånvaro	3%	1,5%
Personalomsättning (på egen begäran)	15%	10%
Aktivitet		
Inga aktiviteter kopplade till målet.		

I Delårsrapport 2025: Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beskrivs att målet bedöms bli uppfyllt på helåret samt att utfallet för indikatorerna är i linje med nämndens mål. Utfallet för hållbart medarbetarengagemang¹⁰ under 2025 är 75,9 mot ett mål på >70, korttidsfrånvaron¹¹ är 2 procent mot ett mål på <3 procent och personalomsättningen är 2,6 procent mot ett mål på <15 procent. Se tabell från delårsrapporten nedan.

Figur 3: Måluppfyllnad kompetensförsörjning delårsrapporten 2025

Prognos för målet: ●		
Indikator	Mål	Utfall
HME* (hållbart medarbetarengagemang)	>70	75,9
Korttidssjukfrånvaro**	<3%	2%
Personalomsättning (på egen begäran)	<15%	2,6%
Aktivitet		Utfall
Se text		Se text

Av Delårsrapport 2025: Miljö- och stadsbyggnadsnämnden framgår att en anställd slutat på egen begäran under perioden vilket kommer innebära att siffran för personalomsättningen kommer att öka vid bokslutet. Nämnden arbetar aktivt för att säkerställa erforderlig kompetens och resurser, men står inför vissa bemanningsutmaningar. Rekrytering av ny miljöchef pågår, och inom planavdelningen väntas tre föräldraledigheter som hanteras genom visstidsanställningar eller konsulter utifrån behov. Alla tjänster ersätts troligen inte, vilket kan påverka framdriften i detaljplaneuppdrag. Kompetensförsörjningen är en prioriterad fråga och ett långsiktigt mål i nämndens budget, då bemanningen utgör både en styrka och en sårbarhet. Underbemanning och vakanser leder till ökad stress i personalens arbetsmiljö och har negativ

¹⁰ Ett samlingsmått som sammanfattar frågor till medarbetarna rörande områdena motivation, ledarskap och styrning.
¹¹ Utfallet för korttidssjukfrånvaro för augusti 2025 är preliminärt. Det kan komma att justeras något på grund av viss fördröjning av sjukfrånvarorapporteringen.

inverkan på handläggnings- och leveranstider. Arbetsmiljöarbetet bedrivs systematiskt och har följts upp under våren, med nya planer framtagna för att främja trivsel och motverka hög personalomsättning.

Fortsatt beskrivs i dokumentet *Delårsrapport 2025: Miljö- och stadsbyggnadsnämnden* att nämnden erbjuder kompetensutveckling utifrån både verksamhetens och medarbetarnas individuella behov. Introduktionsutbildningar genomförs för nyanställda och finns tillgängliga för övrig personal via kommunens digitala lärplattform. Under våren 2025 genomfördes en gemensam konferens för miljö- och stadsbyggnadskontoret på vilken välfärdsbrottslighet med genomgång av kommunens nya riktlinjer var i fokus.

Ovan resultat kan ses i ljuset av de resultat som presenterades i *Årsredovisning 2024: Miljö- och stadsbyggnadsnämnden*. I nämndens årsredovisning för föregående år bedöms målet som uppfyllt på helåret med utfallet för indikatorerna i linje med nämndens mål. Utfallet för hållbart medarbetarengagemang mättes inte under 2024, korttidsfrånvaron var 1,5 procent mot ett mål på 3 procent och personalomsättningen är 10 procent mot ett mål på 15 procent. Se tabell från årsredovisningen nedan.

Vid intervju berättar verksamhetsföreträdare att kompetenskartläggningar genomförs inom ramen för medarbetarsamtalssnurren, det vill säga minst en gång per år och sedan vid behov, exempelvis vid ny lagstiftning. Fortsatt beskrivs att rekryteringsläget har förbättrats under lågkonjunkturen; det är nu lättare att rekrytera och behålla mer senior personal vilket gjorde att nämnden kunnat fokusera mer på utvecklande arbete. Verksamhetsföreträdare beskriver dock att det fortfarande utbildas för få miljöinspektörer med den specifika kompetens nämnden efterfrågar. För att stärka rekryteringsunderlaget för nämnden har det haft ett samarbete med Stockholm universitet som inkluderad praktik i sitt program. Verksamhetsföreträdarna vittnar under intervju om att detta lett till en ökning i antalet som söker samt går ut programmet.

Det beskrivs under intervju med verksamhetsföreträdare fortsatt att erfarenhetsåterföring är en integrerad del av arbetet och sker systematiskt vid varje arbetsplatsträff (APT), där det är en stående punkt på dagordningen. Utöver detta hålls regelbundna sakfrågemöten för att ytterligare främja lärande och informationsutbyte inom arbetsgruppen. Inför semesterperioden läggs särskilt fokus på erfarenhetsåterföring för att säkerställa att gruppen kan täcka upp för varandra och därigenom minska sårbarheten. Detta arbete stöds av framtagna mallar, tydliga rutiner och väl förankrad ärendehandläggning, vilket skapar beredskap och trygghet i verksamheten.

Under intervjun framgår att kompetensutveckling även främjas via regelbundna nätverksträffar, exempelvis inom avfallssamverkan, Miljösamverkan Stockholm och Renare Mark. Nätverkande med andra kommuner inom SNO-nätverket beskrivs ge ytterligare möjlighet till erfarenhets- och kunskapsutbyte, vilket stärker personalens kompetens. Vidare berättas att det finns ett samverkansavtal om livsmedelskontroll med Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddskontor för ärenden inom

livsmedelsområdet. I praktiken innebär detta att nämnden kan köpa tjänster av dem vid behov. Detta finns även ordnat i Delegationsordning för miljö- och stadsbyggnadsnämnden¹². Avtalet vid tiden för intervjun (2025-09-11) hade avtal dock inte behövt nyttjas än.

I det dagliga arbetet beskrivs att vid mer riskfyllda objekt, såsom Danderyds sjukhus, helikopterflygplatsen, reservkraften, infrastrukturprojekt som E18/Roslagsbanan och det kommunala vägnätet samt vissa klagomålsärenden, genomförs tillsynen av två inspektörer för att säkerställa kvalitet och trygghet. Vid inspektioner i enskildas hem gäller även rutinen att två inspektörer alltid deltar, i enlighet med riktlinjer för hot och våld, och samma princip gäller för vissa livsmedelsverksamheter och tillsynsprojekt generellt.

Bedömning

Säkerställer nämnden att erforderlig kompetens och tillräckliga resurser finns i organisationen?

Delvis.

Nämnden arbetar systematiskt för att säkerställa kompetens och resurser genom behovsutredning, kontrollplan och långsiktig planering för livsmedelskontrollen. Bemanningen omfattar tio tjänster med bred kompetens och omstruktureringar har gjorts för att minska sårbarhet. Kompetensutveckling erbjuds via utbildningar, nätverk och erfarenhetsåterföring, och samverkansavtal finns för att täcka behov vid livsmedelskontroll.

Samtidigt framgår vissa utmaningar: rekrytering av ny miljöchef pågår, föräldraledigheter hanteras med visstidsanställningar/konsulter, och underbemanning riskerar att påverka arbetsmiljö och leveranstider. Personalomsättningen har minskat men vakanser och brist på specifik kompetens kvarstår. Nämnden har identifierat behov av att utreda höjning av timavgift för att säkra finansiering.

¹² Antagen av miljö- och stadsbyggnadsnämnden. Senast uppdaterad 2025-01-29.
21 Revisionsrapport

Rapportering till nämnd

Revisionsfråga 6: Sker en kontinuerlig rapportering till nämnden?

lakttagelser

Protokollsgenomgång

Vid genomgång av nämndens sammanträdesprotokoll för perioden 2024-10-02 till 2025-10-01 har vi noterat att nämnden kontinuerligt erhåller information om anmälningsärenden och delegationsbeslut. Vidare har vi noterat att nämnden även erhåller kontinuerlig information från miljöchefen avseende bland annat rekryteringar och pågående arbeten inom förvaltningen.

Därutöver har nämnden fått del av och beslutat om följande under granskad period:

- 2024-10-02 § 112: Delårsrapport 2024
- 2024-12-11 § 143: Verksamhetsplan för miljö- och stadsbyggnadsnämnden 2025
- 2024-12-11 § 150: Tillsynsplan för miljö- och stadsbyggnadsnämnden 2025
- 2024-12-11 § 151: Kontrollplan för livsmedelskontrollen för 2025-2027 miljö- och stadsbyggnadsnämnden
- 2025-03-12 § 18: Årsbokslut 2024 miljö- och stadsbyggnadsnämnden
- 2025-04-23 § 30: Uppföljning av kontroll- och tillsynsplan per mars 2025
- 2025-06-11 § 55: Budget 2026 och plan 2027-2028 miljö- och stadsbyggnadsnämnden
- 2025-10-01 § 91: Delårsrapport per augusti 2025 Miljö- och stadsbyggnadsnämnden
- 2025-10-01 § 92: Uppföljning av kontroll- och tillsynsplan per augusti 2025

Nämndens delårsrapporter och verksamhetsberättelse innehåller bland annat uppföljning avseende personalsituation samt nämndmål och mått. Vi kan konstatera att uppföljning kopplad till utförd tillsyn sker, dock inte i ett separat avsnitt utan kortfattat inom ramen för uppföljningen av nämndmål och mått. Detta görs istället i till systematisk nämndrapportering avseende uppföljning av kontroll- och tillsynsplan görs separat i mars och augusti.

Bedömning

Sker en kontinuerlig rapportering till nämnden?

Ja.

Nämnden får regelbundet ta del av anmälningsärenden och delegationsbeslut, samt återkommande information från miljöchefen avseende exempelvis rekryteringar och pågående arbeten inom förvaltningen.

Under granskningsperioden har nämnden även behandlat och beslutat om ett flertal styrande och uppföljande dokument, såsom delårsrapporter, verksamhetsplan, tillsynsplan, kontrollplan för livsmedelskontroll, årsredovisning, budget samt uppföljningar av kontroll- och tillsynsplanen.

Delårsrapporter och verksamhetsberättelse innehåller uppföljning av personalsituation samt nämndmål och mått. Uppföljning av utförd tillsyn sker visserligen inte i ett separat avsnitt, men behandlas kortfattat inom ramen för nämndmålen. Den systematiska uppföljningen av kontroll- och tillsynsplanen sker dock separat i mars och augusti.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer vi att nämnden erhåller regelbunden och strukturerad rapportering av relevanta frågor.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Danderyds kommun genomfört en granskning av kommunens miljö- och hälsoskyddstillsyn. Granskningens syfte är att bedöma om miljö- och stadsbyggnadsnämnden bedriver en ändamålsenlig tillsynsverksamhet och säkerställer en tillräcklig intern kontroll vid hanteringen av tillsynsärenden.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att miljö- och stadsbyggnadsnämnden **i allt väsentligt** bedriver en ändamålsenlig tillsynsverksamhet och säkerställer en tillräcklig intern kontroll vid hanteringen av tillsynsärenden.

Rekommendationer

Efter genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till miljö- och stadsbyggnadsnämnden:

- Vi rekommenderar miljö- och stadsbyggnadsnämnden att tydliggöra kopplingen mellan kommunens övergripande mål och nämndens mål och indikatorer.
- Vi rekommenderar miljö- och stadsbyggnadsnämnden att säkerställa att det finns tillräckliga personella resurser för att uppfylla nämndens tillsynsuppdrag.

2025-12-15

Kristian Damlin

Daniel Brandt

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Danderyds kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan per 2025-02-14 PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.